ٴبىر نيەتپەن ىندەتكە قارسى اتتانىپ، ۋاقىتتىق قيىنشىلىقتى بىرگە جەڭەيىك

كوپ جاق بىرلەسە قيمىلداپ، كۇنى ـ ٴتۇنى سۋىت ٴجۇرىپ

المۇرتتى قالاداعى قاتەرلى، سالماقتى ناۋقاسقا شالدىققان بوبەك تيانجيڭگە بارىپ ەمدەلۋ ٴۇشىن جەدەل جەتكىزىلۋ ۇستىندە

انار بۇلت \ شينجياڭ گازەتىنىڭ ٴتىلشىسى **دۋ جيانحۋي**، ەرىكتى ٴتىلشى **يۋي شياۋجياڭ** 10 ـ ايدىڭ 12 ـ كۇنى كورلادان حابارلايدى. "ايىنالايىن قۇلىنىم، قۇتقارىلاتىن بولدىڭ، ٴبىز ٴدال قازىر اتتانىپ، سەنى تيانجيڭگە اپارىپ ەمدەتەمىز". 10 ـ ايدىڭ 11 ـ كۇنى ساعات 17 مولشەرىندە جەدەل جاردەم اۆتوكولىگى ۇيلەرىنىڭ ەسىك الدىنا اكەلىنگەنىن كورگەندە، چين مان ـ ي ەرلى ـ زايىپتىلار بوبەگىن كوتەرىپ جىلدام اۆتوكولىككە شىقتى. ولاردىڭ بۇل ساپارىنىڭ نىساناسى تيانجين بولىپ، تۋىلعانىنا 6 اي بولعان بالاسىن ەمدەتۋگە اپارا جاتىر ەدى.

بيىل 30 جاسقا كەلگەن چين مان ـ ي بايىنعولىن موڭعۇل اۆتونوميالى وبلىسى كورلا قالاسى تەكەشى اۋلى شانان الەۋمەتتىك اۋماعىنىڭ تۇرعىنى، قازىر قۇرىلىس ورنىندا باقىلاۋ قىزمەتىمەن شۇعىلدانادى. بالاسى ناۋقاستانىپ قالعانىنان كەيىن، چين مان ـ ي ەرلى ـ زايىپتى ەكەۋى بالاسىن كوتەرىپ الىپ ٴارقايسى شيپاحانالاردى ارالاپ اۋرۋعا شيپا ىزدەدى.

"العاشقى مەزگىلدە 200 مىڭ يۋاننان استام ەمدەۋ قاراجاتىن جۇمسادىق، ونىڭ كوبىن تۋىس ـ تۋعان، دوس ـ جاراندارىمىزدان قارىزعا الدىق". چين مان ـ ي بىلاي دەدى: بالامىز ٴوت وزەگىنىڭ قابىنۋى، ٴوت وزەگىنىڭ بىتەلۋى، ٴوت سۇيىقتىعى سىپاتتى باۋىردىڭ قاتايۋى اۋرۋلارىنا شالدىعىپتى، تيانجين 1 ـ ورتالىق شيپاحاناسىنا اپارىپ سايكەس ۇلگى جاساتىپ، باۋىر كوشىرۋ وتاسىنا دايىندالامىز. قازىر بالامىز كاساي وتاسىن جاساتقانىنان كەيىن جۇعىمدالىپ، قىزۋى باسىلماي، دەرەۋ تيانجيڭگە اپارىپ ەمدەتۋ قاجەت بولدى.

ىندەت جاعدايىندا شينجياڭنان شىعىپ تيانجيڭگە بارىپ ەمدەلۋ ٴۇشىن، اۋىر قيىنشىلىقتار بار ەكەندىگىن چين مان ـ ي ابدەن بىلەتىن، ٴبىراق ول اۆتونوميالى رايون، بايىنعولىن وبلىسى، كورلا قالاسى سىندى 3 دارەجەلى ىندەتتەن ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋ قىزمەتى قولباسشىلىق شتابىنىڭ قامقورلىعىندا، سايكەستىرۋىندە، ٴبىر وتباسىنىڭ ادامدارى ٴساتتى تۇردە جولعا شىعارىن ويلاماعان ەدى.

"ٴبىز چين مان ـ يدىڭ شينجياڭنان شىعىپ ەمدەلۋ جونىندەگى ٴوتىنىش قاعازىن تاپسىرىپ العانان كەيىن، دەر كەزىندە تۇجىرىم جاساپ، ونىڭ تيانجيڭگە بارىپ بالاسىن ەمدەتۋىنە قوسىلدىق ٴارى اۆتونوميالى رايوننىڭ ىندەتتەن ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋ قىزمەتى قولباسشىلىق شتابىنا تىزىمگە الۋعا جولداپ بەردىك. سونىمەن بىرگە ەمدەۋ ـ قۇتقارۋ، قىزمەت وتەۋ قىزمەتىن ويداعىداي ىستەپ، جاسىل ارنا اشىپ، بالانىڭ ٴساتتى تۇردە تيانجيڭگە بارىپ ەمدەلۋىنە شىنايى كەپىلدىك ەتتىك". بايىنعولىن وبلىسىنىڭ ىندەتتەن ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋ قىزمەتى قولباسشىلىق شتابىنىڭ قاتىستى جاۋاپتىسى: قازىرگى ىندەت جاعدايىنا نەگىزدەلىپ، چين مان ـ يدىڭ ٴوز اۆتوكولىگىمەن ۇرىمجىگە بارعانىنان كەيىن، ۇشاققا وتىرىپ تيانجيڭگە بارۋىنا نەمەسە ٴوز كولىگىمەن تيانجيڭگە بارۋىنا قوسىلدىق، ـ دەدى.

10 ـ ايدىڭ 9 ـ كۇنى تيانجيڭگە ۇشاتىن كەزەكشى ۇشاق قالىپتى ۇشىپ بولعاندىقتان، چين مان ـ ي كورلا قالاسىنىڭ ىندەتتەن ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋ قىزمەتى قولباسشىلىق شتابىنان تاعى دا كومەك سۇرادى. كورلا قالاسىنىڭ ىندەتتەن ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋ قىزمەتى قولباسشىلىق شتابى چين مان ـ يگە ٴوز اۆتوكولىگىمەن تيانجيڭگە بارۋدى ۇسىنىس ەتەدى ٴارى جوعارى ورىننىڭ سايكەستىرۋ جاساپ، جول بويىنداعى ٴار قايسى ولكە، قالالارعا قاتىناس قاعازىن جولداپ، جاسىل ارنامەن جۇرۋگە جاعداي جاساۋىن ٴوتىنىش ەتۋگە بولاتىندىعىن ٴبىلدىردى.

"ەگەر مەن ٴوز اۆتوكولىگىممەن تيانجيڭگە باراتىن بولسام، جول الىس، بالام وتە كىشكەنە، ىندەت جاعدايى ورنىقتى ەمەس، الدا ـ جالدا، جولدا بىرەر جاعداي تۋىلا قالىپ، دەر كەزىندە ٴونىمدى قۇتقارۋعا ـ ەمدەۋگە قول جەتكىزە الماسام قايتەمىن"؟ ـ دەپ چين مان ـ ي الاڭداعانىن جاسىرمادى. بايىنعولىن وبلىسىنىڭ، كورلا قالاسىنىڭ ىندەتتەن ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋ قىزمەتى قولباسشىلىق شتابى تاعى دا شۇعىل اقىلداسىپ، ٴبىر قۇتقارۋ اۆتوكولىگىن شىعارىپ چين مان ـ ي وتباسىنداعىلاردى تيانجيڭگە جەتكىزۋدى ۇيعارادى.

10 ـ ايدىڭ 10 ـ كۇنى تيانجين قالاسى نانكاي رايونىنىڭ ىندەتتەن ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋ قىزمەتى قولباسشىلىق شتابىمەن حابارلاسقانىنان كەيىن، كورلا قالاسىنىڭ ىندەتتەن ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋ قىزمەتى قولباسشىلىق شتابى شۇعىل تۇردە جالپى بەتتىك تۇجىرىمداۋ جيىنىن اشىپ ٴارى جوعارىعا شينجياڭنان شىعىپ ەمدەلۋ ٴوتىنىشىن تاپسىرىپ، تەز ارادا ماقۇلداپ بەكىتۋگە يە بولدى.

10 ـ ايدىڭ 11 ـ كۇنى اۆتونوميالى رايونداعى، بايىنعولىن وبلىسىنداعى جانە كورلا قالاسىنداعى قاتىستى تاراۋلاردىڭ بىرگە كومەكتەسۋىندە چين مان ـ ي وتباسىنىڭ جول ٴجۇرۋ ٴتاسىلى، جولى، اۆتوكولىگى تولىق شەشىم ەتىلدى. كورلا قالالىق ۇكىمەت 120 جەدەل جاردەم اۆتوكولىگىن شىعارىپ، بىرگە باراتىن ٴبىر شيپاگەر ورنالاستىردى، نىسانالى جەرگە تەز ارادا جەتۋ ٴۇشىن، كورلا قالاسى جەدەل جاردەم اۆتوكولىگىنە تاعى 2 شوفەر شىعارىپ، اۆتوكولىكتى كەزەكتەسىپ جۇرگىزىپ، كۇنى ـ ٴتۇنى سۋىت جۇرۋگە مۇمكىندىك جاسادى.

ٴتىلشى وسى حاباردى جاريالاعانعا دەيىن چين مان ـ ي ەرلى ـ زايىپتىلار بالاسىن الىپ، بىرگە باراتىن شيپاگەردىڭ قارايلاسۋىندا تيانجيڭگە كەتىپ بارا جاتىپتى، قازىر بالانىڭ ناۋقاس جاعدايى ٴبىر قالىپتى ەكەن.

رايونىمىز قىزىل، سارى، جاسىل كودتى شيپاحانالاردىڭ "ۇشەۋى ٴبىر تۇلعالاندىرىلعان" مەديتسينالىق قۇتقارۋ ـ ەمدەۋ جۇيەسىن قۇردى

انار بۇلت \ شينجياڭ گازەتىنىڭ ٴتىلشىسى **سۋ لۋپيڭ** 10 ـ ايدىڭ 12 ـ كۇنى ۇرىمجىدەن حابارلايدى. اۆتونوميالى رايوندىق حالىق ۇكىمەتى اقپارات كەڭسەسىنىڭ 10 ـ ايدىڭ 12 ـ كۇنى اشقان جاڭا تيپتى ىدىراسا ۆيرۋس وكپە قابىنۋ ىندەتىنەن ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋ قىزمەتى اقپار جاريالاۋ ماجىلىسىنەن ۇعىسۋعا قاراعاندا، رايونىمىز جەر ـ جەردىڭ، قاتىستى تاراۋلاردىڭ بۇقارانىڭ اۋرۋ كورسەتۋى قيىن بولۋ، اۋرۋ ەمدەتۋى قيىن بولۋ ماسەلەسىن شىن مانىندە شەشۋىنە ىسكەرلەي قۇزاۋشىلىق ەتىپ، ەمدەۋ بايلىعىن جوعارى دەڭگەيدە ٴبىر تۇتاس جوسپارلاپ، ۇرىمجى قالاسىنىڭ قازىرگى ىندەت جاعدايىنا جانە ەمدەۋ بايلىعىنىڭ ٴىس جۇزىندىگىنە ۇشتاستىرىپ، قىزىل كودتى شيپاحانا (بەلگىلەنگەن شيپاحانا)، سارى كودتى شيپاحانا (حاۋىپ ـ قاتەرى بار ادامدار شوعىرى شيپاحاناسى) جانە جاسىل كودتى شيپاحانا (جاي شيپاحانا) "ۇشەۋى ٴبىر تۇلعالاندىرىلعان" مەديتسينالىق قۇتقارۋ ـ ەمدەۋ جۇيەسىن قۇرىپ، بولىمدى بولعان ناۋقاستاردىڭ قابىلدانۋعا تيىستىلەرىن تۇگەلدەي قىزىل كودتى شيپاحانادا ەمدەۋگە قابىلداعان، ورتا، جوعارى حاۋىپ ـ قاتەرلى اۋماقتارداعى ناۋقاستاردىڭ سارى كودتى شيپاحانادا ەمدەلۋىنە مۇمكىندىك جاساعان، ادەتتەگى ناۋقاستاردىڭ جاسىل كودتى شيپاحانادا ەمدەلۋىنە مۇمكىندىك جاساعان.

قىزىل كودتى شيپاحانا جاڭا تيپتى ىدىراسا ۆيرۋسپەن جۇعىمدالۋشىلاردىڭ ىشىندەگى اۋرۋ جاعدايى ٴبىرشاما اۋىر، نەگىزگى سالاماتتىعى ٴبىرشاما ناشار ناۋقاستار، ۇزدىكسىز ٴۇزىلىستى ەمدەۋ بويىنشا قامقورلىق ازىرلەۋدى قاجەت ەتەتىن ناۋقاستار، وزىنە ـ ٴوزى قاراي المايتىن ناۋقاستار، جاڭا تيپتى ىدىراسا ۆيرۋسپەن جۇعىمدالۋمەن قوساجارلانعان شۇعىل، قاتەرلى، سالماقتى اۋرۋعا شالدىققان ناۋقاستار سياقتى ٴار ٴتۇرلى جۇعىمدالۋشىلاردى ەمدەۋگە الادى، باسقا نەگىزگى احۋالى ٴبىرشاما جاقسى جۇعىمدالۋشىلار فاڭساڭ شيپاحاناسىنا ەمدەۋگە الىنادى. قازىر ۇرىمجى قالاسىندا قىزىل كودتى شيپاحانادان ۇشەۋى بار، جەكە ـ جەكە شينجياڭ مەديتسينا داشۋەسىنە قاراستى 8 ـ شيپاحانا (اۆتونوميالى رايوننىڭ جاڭا تيپتى ىدىراسا ۆيرۋس وكپە قابىنۋ بويىنشا مەديتسينالىق قۇتقارۋ ـ ەمدەۋگە بەلگىلەنگەن شيپاحاناسى)، ۇرىمجى بالالار شيپاحاناسىنىڭ قالانىڭ سولتۇستىگىندەگى شيپاحانا اۋماعى، ۇرىمجى حالقارالىق شيپاحاناسى. مۇنىڭ ىشىندە شينجياڭ مەديتسينا داشۋەسىنە قاراستى 8 ـ شيپاحانا سالماقتى جانە قاتەرلى، سالماقتى جاڭا تيپتى ىدىراسا ۆيرۋس وكپە قابىنۋى ناۋقاستارىن ەمدەۋگە الۋعا جاۋاپتى بولۋدى، ٴار ٴتۇرلى شۇعىل، قاتەرلى، سالماقتى اۋرۋلاردى شۇعىل قۇتقارۋدى، كۇردەلى نەگىزدىك اۋرۋلارى قوساجارلانعان جۇعىمدالۋشىلاردى ەمدەۋگە الۋدى نەگىز ەتەدى، باسقا ەرەكشە دياگنوز قويۋ ـ ەمدەۋ قىزمەت وتەۋلەرىن تولىقتاپ ورىستەتىپ، ەرەكشە ادامدار توبىنداعى جۇعىمدالۋشىلاردى قۇتقارۋ ـ ەمدەۋدى ۇستىنە الادى. ۇرىمجى حالقارالىق شيپاحاناسى جاڭا تيپتى ىدىراسا ۆيرۋسپەن جۇعىمدالۋ قوساجارلانعان قان سۇزدىرەتىن ناۋقاستاردى ەمدەۋگە الۋدى نەگىز ەتەدى، ٴار ٴتۇرلى ىشكى اۋرۋلار جۇيەسى نەگىزدىك اۋرۋلارى قوساجارلانعان جاڭا تيپتى ىدىراسا ۆيرۋسپەن جۇعىمدالۋشىلاردى جالپىلاي ەمدەۋگە الادى. ۇرىمجى بالالار شيپاحاناسىنىڭ قالانىڭ سولتۇستىگىندەگى شيپاحانا اۋماعى جاڭا تيپتى ىدىراسا ۆيرۋسپەن جۇعىمدالعاندارعا بالالار ٴبولىمى، تۋىت ٴبولىمى، جاڭا تۋعان نارەستەلەر ٴبولىمى بويىنشا ارناۋلى قۇتقارۋ ـ ەمدەۋ ورىستەتۋدى نەگىز ەتەدى، لايىقتى تۇردە ٴىشنارا جالپىلىق سيپاتتاعى جاڭا تيپتى ىدىراسا ۆيرۋس وكپە قابىنۋ ناۋقاستارىنا (قاراپايىم تۇردەگى) قۇتقارۋ ـ ەمدەۋ ورىستەتەدى. بىرنەشە كۇندىك شۇعىل دايىندىق قۇرىلىسى ارقىلى ۇرىمجى حالقارالىق شيپاحاناسى مەن ۇرىمجى بالالار شيپاحاناسىنىڭ قالانىڭ سولتۇستىگىندەگى شيپاحانا اۋماعى 10 ـ ايدىڭ 12 ـ كۇنى ناۋقاستاردى رەسمي قابىلداي باستادى.

ۇرىمجى قالاسىندا سارى كودتى شيپاحانادان جەتەۋى بار، مۇنىڭ ىشىندە اۆتونوميالى رايون دارەجەلى شيپاحانا تورتەۋ، جەكە ـ جەكە اۆتونوميالى رايوندىق 2 ـ حالىق شيپاحاناسى (جالپىلىق جەڭىل اۋرۋلار)، اۆتونوميالى رايوندىق 3 ـ حالىق شيپاحاناسى (جالپىلىق)، شينجياڭ مەديتسينا داشۋەسىنە قاراستى 5 ـ شيپاحانا (جالپىلىق)، شينجياڭ مەديتسينا داشۋەسىنە قاراستى 6 ـ شيپاحانا (جارالانۋ جانە باسقا سىرتقى اۋرۋلار جۇيەسى اۋرۋلارى، ٴىشنارا قان سۇزدىرەتىن جانە جۇكتى، بوسانعان ايەلدەردى قۇتقارۋ ـ ەمدەۋ)؛ قالا دارەجەلى شيپاحانا ۇشەۋ، جەكە ـ جەكە ۇرىمجى قالالىق 1 ـ حالىق شيپاحاناسى (ۇرىمجى بالالار شيپاحاناسى)، ۇرىمجى يوۋ ـ اي شيپاحاناسى (جۇكتى، بوسانعان ايەلدەر)، ۇرىمجى ەكونوميكالىق، تەحنيكالىق اشۋ رايونى 1 ـ حالىق شيپاحاناسى (جالپىلىق جەڭىل اۋرۋلار). نەگىزىنەن ورتا، جوعارى حاۋىپ ـ قاتەرى بار اۋماقتارداعى حەسۋان تەكسەرۋ ناتيجەسى بولىمسىز بولعان ادامدار شوعىرىنىڭ ەمدەلۋ قاجەتىن شەشەدى. سونىمەن بىرگە اۆتونوميالى رايوننىڭ، ۇرىمجى قالاسىنىڭ سارى كودتى شيپاحانالاردىڭ بىرلەسپە پارتيا ۇيىمى قۇرىلىپ، پارتيا ۇيىمىنىڭ جاۋىنگەر قورعاندىق رولىن تولىق ساۋلەلەندىرىپ، ٴارقايسى سارى كودتى شيپاحانالاردىڭ ەمدەۋ بايلىعىن ٴبىر تۇتاس جوسپارلاپ، اۋىستىرىپ ەمدەۋ، ەمدەۋگە ٴبولۋ مەحانيزمىن ىركىلىسسىزدەندىرىپ، ۇرىمجى قالاسىنىڭ جانە توڭىرەگىندەگى وڭىرلەردىڭ ورتا، جوعارى حاۋىپ ـ قاتەرى بار اۋماقتارىنداعى ناۋقاستاردى قۇتقارۋ ـ ەمدەۋدى پارمەندى قامتاماسىز ەتتى.

جاسىل كودتى شيپاحانالار تومەن حاۋىپ ـ قاتەرى بار اۋماقتارداعى ادامدار شوعىرى ٴۇشىن ٴار ٴتۇرلى دياگنوز قويۋ، ەمدەۋ قىزمەت وتەۋىن ازىرلەپ، ٴار ٴتۇرلى حاۋىپ ـ قاتەرى بار ادامدار شوعىرىنا قاجەتتى شۇعىل مەديتسينالىق قۇتقارۋ ـ ەمدەۋ ازىرلەيدى. اۆتونوميالى رايون دارەجەلى جانە ۇرىمجى قالاسىنا قاراستى باسقا ٴار دارەجەلى، ٴار ٴتۇرلى ەمدەۋ قۇرىلىمدارى ٴارقايسىسىنىڭ ەمدەۋ قۇرىلىمدارى بەكىتكەن دياگنوز قويۋ ـ ەمدەۋ قىزمەت وتەۋ تۇرلەرى بويىنشا دياگنوز قويۋ ـ ەمدەۋ جۇمىستارىن ورىستەتەدى. اۆتونوميالى رايوندىق دەنساۋلىق ساقتاۋ، سالاماتتىق كوميتەتى ٴبىر تۇتاس جوسپارلاپ، ەڭ زور كۇشپەن اۆتونوميالى رايوندىق حالىق شيپاحاناسى، شينجياڭ بالالار شيپاحاناسى، شينجياڭ مەديتسينا داشۋەسىنە قاراستى 1 ـ شيپاحانا، شينجياڭ مەديتسينا داشۋەسىنە قاراستى 2 ـ شيپاحانا، شينجياڭ مەديتسينا داشۋەسىنە قاراستى جۇقپالى شيپاحاناسى (اۆتونوميالى رايوندىق جۇقپالى شيپاحاناسى)، شينجياڭ مەديتسينا داشۋەسىنە قاراستى وسپە اۋرۋلار شيپاحاناسى (اۆتونوميالى رايوندىق وسپە اۋرۋلار شيپاحاناسى)، ۇرىمجى قالالىق انا ـ بالالار دەنساۋلىعىن ساقتاۋ شيپاحاناسى، ۇرىمجى قالالىق جۇقپالى شيپاحاناسى، ۇرىمجى قالالىق دوستىق شيپاحاناسى سىندى 9 ەمدەۋ قۇرىلىمى شيپاحانا اۋماعىندا ەمدەلۋ ٴتارتىبىن وڭتايلاندىرىپ، جابىق باسقارۋ جۇرگىزىپ، ارالىق ناۋقاستار بولمەسى عيماراتىن نەمەسە ارالىق ناۋقاستار اۋماعىن بەلگىلەپ، ەمدەۋگە الۋ توسەك ورنىن بار كۇشپەن مولايتىپ، توسەك ورنىن اينالىمعا سالۋدى جەدەلدەتتى ٴارى بولىمدى بولعان ناۋقاستاردى دەر كەزىندە جوتكەپ اكەتىپ، ىندەت كەزىندەگى ەمدەۋ قۇرىلىمدارىنىڭ دياگنوز قويۋ ـ ەمدەۋ قابىلەتىن جوعارىلاتىپ جانە ۇزدىكسىز ساقتادى.

سونىمەن بىرگە نەگىزگى ساتىداعى مەديتسينالىق قىزمەت وتەۋ قۇرىلىمدارىنىڭ رولىن تولىق ساۋلەلەندىرىپ، بەلسەندىلىكتى جۇمىلدىرىپ، الەۋمەتتىك اۋماقتىڭ دەنساۋلىق ساقتاۋ بويىنشا قىزمەت وتەۋ ورتالىعى ٴتۇيىندى تۇردە قاراستى اۋماقتاعى تۇرعىندارعا ويداعىداي قىزمەت وتەپ، جەڭىل ـ جەلپى اۋرۋلاردى نەگىزگى ساتىدا ەمدەۋگە شىنايى كەپىلدىك ەتىپ، ۇلكەن شيپاحانالاردىڭ ەمدەۋ بايلىعىنداعى جەتىسپەۋشىلىك تۋدىرمايدى؛ بۇكىل شينجياڭدا 38 يىنتەرنەت شيپاحاناسىن اشىپ، يىنتەرنەت جەلىسىندە الدىن الا كەلىسۋ بويىنشا دياگنوز قويۋ ـ ەمدەۋ ورىستەتىپ، ناۋقاستارعا ۇيلەسىمدى تاڭداپ، اۋرۋ ەمدەتۋگە جەتەكشىلىك ەتىلەدى؛ شۇعىل قۇتقارۋ اۆتوكولىكتەرى مەن ەمدەۋ قىزمەتكەرلەرىن كوبەيتىپ، دارەجەسى بويىنشا ورنالاستىرۋ، ٴبىر تۇتاس قولباسشىلىق ەتۋ جۇرگىزىلىپ، 120 تەلەفونىنىڭ ىركىلىسسىزدىگىنە شىنايى كەپىلدىك ەتىلىپ، وتكەرمەلەپ اپارىپ قۇتقارۋ ـ ەمدەۋدە ۇيلەسىمدى تۇردە ايىرىپ دياگنوز قويىلىپ، دەر كەزىندە جوعارى ونىممەن ىستەلۋگە مۇمكىندىك جاسالادى.

تاباندىلىق دەگەنىمىز جەڭىس

ىندەتكە قارسى اتتانۋ لەزدىك شولۋى

☐ شۇي جيڭگۋاڭ

"تابىسقا جەتۋگە ٴبىر قادام قالعاندا، ەگەر دە تاستاپ قوياتىن بولساق تابىسقا جەتكەندىك ەسەپتەلمەيدى". ىندەتتەن ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋ جاعدايى قانشا كۇردەلى دە قاتاڭ بولعان سايىن، تاباندىلىقتى، توزىمدىلىكتى سونشا سىنايدى، ٴتىپتى دە ٴبىر نيەتپەن ىنتىماقتاسىپ، سوڭىنا دەيىن تاباندىلىق كورسەتۋدى قاجەت ەتەدى. تاباندىلىق دەگەنىمىز جەڭىس، تاباندىلىق كورسەتكەندە عانا جەڭىسكە جەتۋگە بولادى، تاباندىلىق قالايدا جەڭىس اكەلەدى.

وسى رەتكى ىندەت شينجياڭ تاريحىنداعى تارالۋ قارقىنى ەڭ تەز، شارپىعان كولەمى ەڭ كەڭ، جۇعىمدالعان ادام سانى ەڭ كوپ، ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋ قيىندىعى ەڭ زور توسىن تۋىلعان الۋلى الەۋمەتتىك دەنساۋلىق ساقتاۋ وقيعاسى بولدى. ىندەت تۋىلعاننان كەيىن اۋرۋدىڭ الدىن الۋ، تىزگىندەۋ، ەمدەۋ، الەۋمەتتىك اۋماق سياقتى الدىڭعى شەپتەگى قىزمەتكەرلەر جان قيارلىقپەن بۇرىش ارقالاپ، شىنايى سۇيىسپەنشىلىكتەرىمەن بۇقارانى قورعاپ، قايىسپاي دەنساۋلىق پەن كوڭىل كۇيدىڭ جوعارى شەگىنە ٴتوزىپ، دەنەلەرىمەن تۇتاس قورعانى "قورعانىس داۋالىن" سالدى؛ ٴار ۇلت بۇقاراسى بارىنشا سايكەسىپ، بار كۇشپەن قولداۋ كورسەتىپ، ٴتۇرلى امالدارمەن تۇرمىس پەن قىزمەت قيىنشىلىعىن جەڭىپ، ٴبىر ـ بىرلەگەن "بولماشى ارەكەتتەرى" ارقىلى "ٴبىرى قورعانىس شەبىن" سالدى. مىنە بۇل ٴبىزدىڭ بۇگىنگى كۇنگە دەيىن تاباندىلىق كورسەتۋىمىزدىڭ كۇش ـ قۋات قاينارىمىز، ۆيرۋستى، ٴسوز جوق، جەڭەتىن ٴارى ۆيرۋستان جەڭىلمەيتىن نەگىزىمىز.

كەزەكتە شينجياڭنىڭ ىندەتتەن ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋى ٴالى دە قامال الۋ كەزەڭىندە تۇر، ىندەت جالعاسقان ۋاقىت ٴبىرشاما ۇزاق بولعاندىقتان، ٴبىز كوپتەگەن ماسەلەگە، سىن ـ سايىسقا ٴدوپ كەلىپ وتىرمىز، الايدا بۇل "ەركىنە قويا بەرۋدىڭ" سىلتاۋى بولا المايدى، قايتا، ٴسوز جوق، قامال الۋدىڭ "شوقىسى"، "قامالى" بولۋ كەرەك. مىنانى ٴبىلۋىمىز كەرەك: شينجياڭ سىندى ەمدەۋ بايلىعىنىڭ شارت ـ جاعدايى، الەۋمەتتىك دەنساۋلىق ساقتاۋدىڭ الدىن الۋ ـ تىزگىندەۋ جۇيەسى سياقتىلار سالىستىرمالى تۇردە كەنجە رايون ٴۇشىن ايتقاندا، الدا ـ جالدا ىندەتتەن ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋدى بوساڭسىتاتىن بولساق، ٴسوز جوق، قىسقا ۋاقىت ىشىندە قىرۋار ادام جۇعىمدالىپ، ەمدەۋ بايلىعىنا قىسىم ٴتۇسىرىپ، قالىپتى ەمدەۋگە قىزمەت وتەۋ قاجەتى شەشىم تاپپاي، قاتەرلى اينالىم قالىپتاساتىن ەدى. ەگەر بۇقارانىڭ ٴومىرىنىڭ حاۋىپسىزدىگى مەن دەنساۋلىق اقاۋسىزدىعى دا قامتاماسىز ەتىلمەسە، ەكونوميكالىق، قوعامدىق داموۋ قانشا جاقسى، قانشا تەز بولسا دا ەشقانداي ٴمانى جوق. ونىڭ ۇستىنە ەگەر ىندەت تىزگىندەلمەي، بارلىق جەردە ٴورشىيتىن بولسا، ەكونوميكانىڭ، قوعامنىڭ داموۋى ىقپالعا ۇشىراماۋى مۇمكىن ەمەس.

تاباندىلىق كورسەتۋ ايرىقشا ماشاقاتتى بوداۋ بەرۋدى، بار كۇشتى سارقا جۇمساپ تاپجىلماۋدى، كوڭىل كۇي، پسيحيكالىق جاقتان سابىرلى بولۋدى كورسەتەدى، ٴسوز جوق، بۇلجىماستان پارتيا مەن ۇكىمەتپەن بىرگە بولۋدى كورسەتەدى، ويدى ٴبىر ارادا شوعىرلاندىرىپ، كۇشتى ٴبىر ارادا جۇمساپ، قيىن وتكەلدەن بىرگە ٴوتۋدى كورسەتەدى. جاسىرارى جوق، ىندەتتەن ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋ قىزمەتى ٴار ۇلت بۇقاراسىنىڭ قالىپتى ٴوندىرىسى مەن تۇرمىسىنا كوپتەگەن قولايسىزدىقتار اكەلدى، الايدا ۇزاق بولاشاقتان الىپ قاراعاندا، ٴبىر مەزەتتىك قولايسىزدىق اناعۇرلىم باياندى قولايلىلىق ٴۇشىن، ٴىشنارا بەرىك ساقتاۋ تۇتاس ەكونوميكالىق، قوعامدىق ۇلكەن جۇيەنىڭ قالىپتى اينالىمى ٴۇشىن. شينجياڭداعى ٴار ۇلت بۇقاراسى جالپى تۇلعانى اڭعارا ٴبىلىپ، ۇلكەن قاعيدانى ۇعىنىپ، كەلەلى جاعدايمەن ساناسىپ، ىندەتكە قارسى اتتانۋدىڭ ۇلكەن ەسەبىن، جالپى ەسەبىن، ۇزاق بولاشاقتىڭ ەسەبىن ويداعىداي جاساپ، يكەمدى نولگە ٴتۇسىرۋ جالپىلىق قوعامدىق قۇنى ەڭ تومەن ىندەتكە قارسى تۇرۋ تاكتيكاسى ەكەندىگىن تانىپ جەتۋى كەرەك.

"بەيعامدىقتا سالىنۋدا" شىعار جول جوق، تاباندىلىق دەگەنىمىز جەڭىس. كەدەيلىكپەن شايقاس سياقتى سىناقتاردىڭ سىنىنان وتكەن شينجياڭداعى ٴار ۇلت كادر ـ بۇقاراسى ىندەتكە قارسى اتتانۋ جولىندا دا العان بەتىنەن قايتپايدى. ىندەتكە قارسى اتتانۋ ۇلى رۋحىن ساۋلەلەندىرىپ، ستراتەگيالىق تاباندىلىقتى ساقتاپ، ٴسوز جوق، جەڭىسكە جەتۋ سەنىمىن بەكەمدەپ، عىلىمي، دالمە ـ ٴدال بولۋعا، يكەمدى نولگە تۇسىرۋگە تاباندى بولىپ، شارالاردى ناقتى تياناقتاندىرىپ، ساڭلاۋلاردى باتىل بىتەپ، حاۋىپ ـ قاتەردى ەڭ تومەنگى شەككە تۇسىرسەك، ٴبىز وسى جولعى ىندەتتەن ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋدەن قامال الۋ شايقاسىنىڭ جەڭىسىنە، ٴسوز جوق، قول جەتكىزەتىن بولامىز.

علىمدى ۇيرەنەيىك، علىمدى دارىپتەيىك

نەلىكتەن كوكتوعاي 3 ـ ٴنومىرلى كەن شۇڭقىرى "تابيعي گەولوگيا مۇراجايى" دەپ اتالادى

小石榴说科普
كىشكەنتاي انار علىم جالپىلاستىرۋدى سويلەيدى

كوكتوعاي شينجياڭداعى جوڭعار ويپاتىنىڭ شىعىس سولتۇستىك جيەگىندە، التاي تاۋى سىلەمىنىڭ شىعىس بولىگىنىڭ وڭتۇستىك بوكتەرىنە ورنالاسقان، ەرتىس وزەنى قاينارىنداعى شاعىن قالاشىق. قالاشىقتا كوكتوعاي 3 ـ ٴنومىرلى كەن شۇڭقىرى دەپ اتالعان ٴبىر جەر بار.

كوكتوعاي 3 ـ ٴنومىرلى كەن شۇڭقىرىنىڭ تەرەڭدىگى 200 مەتر، ۇزىندىعى 250 مەتر، كەڭدىگى 240 مەتر، ىشكى جاعىندا بۇراندا ٴپىشىندى يرەلەڭدەگەن جول بار. ەلىمىزدەگى بەلگىلى بولعان 170 نەشە مينەرالدىڭ وسى جەردە 80 نەشە ٴتۇرى بار، سيرەك كەزدەسەتىن مەتالدار كەن قورىنىڭ %90تەن استامىن يەلەيدى، مۇنىڭ ىشىندە بەريللىيدىڭ قورى جۇڭگو بويىنشا ٴبىرىنشى ورىندا تۇرادى. ٴار ٴتۇرلى مينەرالدار اسا قاعيدالى بۇراندا بەلدەۋشە بويىنشا ورنالاسقان، ورنالاسۋ شەكاراسى توتەنشە ايقىن. قازىر كەن شۇڭقىرىنىڭ اينالاسىندا ٴالى دە قازىلماعان قىرۋار بايلىق بار. بارلاۋعا نەگىزدەلگەندە، 3 ـ ٴنومىرلى كەن شۇڭقىرىنداعى تەك بەريللي توتىعىنىڭ انىقتالعان قورى 3 ميلليون تونناعا جەتەدى، مولشەرمەن جۇڭگوداعى قوردىڭ %70ىن يەلەيدى، كومەسكى بازار قۇنى 8 ميلليارد يۋانعا جەتەدى. مۇنىڭ ىشىندە 3 ـ ٴنومىرلى كەن شۇڭقىرىنىڭ اشىق كەن اشۋ الاڭىنىڭ سىرتقى شەتىندەگى، تومەنگى جاعىنداعى بەريللي رۋداسىنىڭ ساقتالۋ مولشەرى 25 ميلليون توننادان اسادى.

كوكتوعاي 3 ـ ٴنومىرلى كەن شۇڭقىرىنىڭ كەن ٴتۇرىنىڭ كوپتىگى، ساپاسىنىڭ جوعارىلىعى، قورىنىڭ مولدىعى، جىكتەرىنىڭ ايقىندىعى ەل ىشىندە دارا، دۇنيە جۇزىندە سيرەك كەزدەسەدى، دۇنيە جۇزىندەگى ەڭ ايگىلى كانادا بەلنيك كولى كەنىمەن قاتار اتالادى، الەمدىك گەولوگيا سالاسى جاپپاي مويىنداعان "تابيعي گەولوگيا مۇراجايى" بولىپ تابىلادى.

تەك بۇل عانا ەمەس، كوكتوعاي 3 ـ ٴنومىرلى كەن شۇڭقىرى تاعى رەسپۋبليكامىزدىڭ ەرەن ەڭبەك سىڭىرگەن سىرلى ۇلكەن شۇڭقىر. وتكەن عاسىردىڭ 60 ـ جىلدارىندا ونداعى سيرەك كەزدەسەتىن كەن ونىمدەرى مەملەكەتتىڭ اسا زور مولشەردەگى سىرتقى قارىزىن قايتارۋعا پايدالانىلعان. وسى كەن جۇڭگونىڭ "ەكى بومبى، ٴبىر جاساندى سەرىكتى" ٴساتتى ۇشىرۋىنا جانە مەملەكەت قورعانىسى ىستەرىنە ماڭىزدى ۇلەس قوسىپ، "قاھارمان كەن"، "كەنىشتى كەن" دەپ اتالعان.

1970 ـ جىلى 4 ـ ايدىڭ 24 ـ كۇنى ساعات 21دەن 35 مينۋت وتكەندە، جۇڭگو ٴوزى زەرتتەپ جاساعان العاشقى جاساندى سەرىك "شىعىس قىزاردى 1 ـ ٴنومىرلى" چاڭجىڭ 1 ـ ٴنومىرلى راكەتاسىمەن ٴساتتى ۇشىرىلىپ، جۇڭگونى دۇنيە جۇزىندەگى جاساندى سەرىكتى دەربەس زەرتتەپ جاساي الاتىن جانە ۇشىرا الاتىن 5 ـ ەلگە اينالدىردى. ال شىعىس قىزاردى 1 ـ ٴنومىرلى جاساندى سەرىگىندە قولدانىلعانى كوكتوعاي كەنى قامداعان تسەزي بولاتىن.

بۇگىنگى تاڭدا، 3 ـ ٴنومىرلى كەن قۇددى اۋماعى (ەسكى جۇرتى) كوكتوعاي دۇنيە جۇزىلىك گەولوگيا باقشاسىنا وزگەرتىلىپ، مەملەكەتتىك "ەكى بومبى، ٴبىر جاساندى سەرىك" وتانشىلدىق تاربيە بازاسىنا، ورتا، باستاۋىش مەكتەپ وقۋشىلارىنىڭ وتانشىلدىق تاربيەنى زەرتتەۋ ـ ۇيرەنۋ بازاسىنا اينالىپ، كوكتوعاي سىندى شاعىن قالاشىقتا وسى سەبەپتى تىرشىلىك تىنىسى قاۋلادى. كوكتوعايداعى "جاپاعا شىداعان، قايراتتى بولۋ، قاجىرلىلىقپەن كۇرەس جۇرگىزۋ، قالتقىسىز ۇلەس قوسۋ، وتانعا داڭق اپەرۋ" رۋحى ۇرپاقتان ـ ۇرپاققا جالعاسىپ، ماڭگى تولاستامايدى.

(انار بۇلت \ شينجياڭ گازەتىنىڭ ٴتىلشىسى چۋان جىڭۋا رەتتەگەن)

ٴتىپتى دە كوپ مازمۇندى ەكى ولشەمدى كودتى جايلاپ كورىڭىزدەر